

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 De pœna martyrij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

dilectionis potest inueniri. Et propterea Deus dixit: Maiorem charitatem nemo habet &c. Si vero ad gradum charitatis in hoc, vel illo subiecto attendamus, sic inuenitur & quod martyrium vniuersum. S. Petri, est perfectius martyrio alterius puta, scilicet, Quirini, ut pote ex maiori charitate procedens: & similiter al-

tatis signum, secundum illud loā. 15. Maiorem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod nullus est actus perfectionis sub consilio cadens, quod in aliquo euentu non cadat sub precepto quasi de necessitate salutis existens, sicut Aug. * dicit in libro de adulterinis coniugijs, quod aliquis incidit in necessitatem continentiae seruandae propter absentiam, vel infirmitatem uxoris: & ideo non est contra perfectionem martyrij, si in aliquo casu sit de necessitate salutis. Est enim aliquis casus in quo martyrium perferre non est de necessitate salutis, puta, cum ex zelo fidei, & charitate fraterna multotiens leguntur sancti martyres sponte se obulsi martyrio. Illa autem precepta sunt intelligenda secundum preparationem animi.

AD SECUNDVM dicendum, quod martyrium completur id quod summum in obedientia est, ut scilicet aliquis sit obediens usque ad mortem, sicut legitur de Christo, ad Philip. 2. quod factus est obediens usque ad mortem. Vnde patet quod martyrium secundum se est perfectius, quam obedientia absolute dicta.

AD TERTIVM dicendum, quod ratio illa procedit de martyrio secundum propriam speciem actus, ex qua non habet excellentiam inter omnes actus uirtutum: sicut nec fortitudo est excellentior inter omnes uirtutes.

Super Quaestio 124. Articulum quartum.

In art. 4. eiusdem quaestio. 124. dubium occurrit ex Martino in dicto tractatu. quod 4. uolente, quod actualis tolerantia mortis non sit de ratione martyrij. Arguitur contra S. Tho. dupliciter. Primo. Potest esse perfecta dilectio fidei cum conceptu uix propter eam formaliter imperatua executionis indicata signis exterioribus non fallacibus, nec duplicibus, sed tam certis quod nullus apprehendens, rationabiliter poterit dubitare talem contemnere mortem actualiter, & interpretare omnia alia quae dicuntur bona presentia, pro bono fidei sine actuali tolerantia mortis: sed positus prioribus ponitur perfecta ratio martyrij, ergo ad perfectam rationem martyrij non exigitur actualis tolerantia mortis. Minor probatur: quia positus illis omnibus habetur & apud Deum, & apud homines iusticiens testimonium contemptus uix pro fide. Maior iterum probatur, & etiam minor, ponendo quod tyrannus se habeat ad aliquem passurum pro fide, sicut Abraham ad Isaac, ita quod extendat gladium super eum, & ab angelo prohibetur. Tunc enim omnia sine morte concurrunt, & iusticiens testimonium apud Deum, & homines. Secundo. Si ad rationem martyrij exigitur tolerantia mortis, aut actus martyrij est post mortem: & hoc non, quia sic martyrium non esset actus meritorius: aut est in instanti aliquo procedente instanti mortis: & hoc non, quia inter illud instanti, & instanti mortis est tempus mediū, ergo potest naturaliter, vel supernaturaliter non consequi mors. Et ponendo quod per diuinam potentiam non sequitur mors, oportet alterum duorum concedere, vel quod ad martyrium non exigitur mors, vel quod actus iste, qui concessus est fuisse martyrij, nunquam fuit martyrij, quod S. Tho. non concederet. Aut est tempore

precedenti: & hoc non, quia tunc idem sequitur, quia in secunda medietate eius poterit per diuinam potentiam impediri ne sequatur mors: & tamen in prima medietate actus ille fuit martyrium, ergo actus qui fuit martyrium, potest nunquam fuisse martyrium. Aut est in instanti mortis: & hoc non quia tunc homo non est amplius uiuator, nec habetur tunc actus meritorius.

ARTICVLVS IIII.

Utrum mors sit de ratione martyrij.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod mors non sit de ratione martyrij. Dicit enim Hiero. * in sermo. de Assumptione, Recte dixerim quod Dei Genitrix uirgo & martyr fuit, quauis in pace uitam finierit. & Greg. † dicit, Quamuis occisio persecutionis desit, habet tamen pax suum martyrium: quia etsi carnis colla ferro non subiugimus, spiritali tamen gladio carnalia desideria mēte trucidamus, ergo absque passione mortis potest esse martyrium.

¶ 2 Præter. Pro integritate carnis seruanda aliqua mulieres leguntur laudabiliter contempsisse uitam suam, & ita uidetur quod corporalis integritas castitatis praefertur uitae corporali: sed quandoque ipsa integritas carnis aufertur, aut aufertur intentatur pro confessione fidei Christianae, ut patet de Agnete, & Lucia. ergo uidetur quod martyrium magis debeat dici, si aliqua mulier pro fide Christi integritatem carnis perdat, quam si etiam perderet corporalem uitam. Vnde & Lucia dixit. Si me inuitam feceris uiolari, castitas mihi duplicabitur ad coronam.

¶ 3 Præter. Martyrium est fortitudinis actus. Ad fortitudinem autem pertinet non solum mortem non formidare, sed nec alias aduersitates, ut Aug. * dicit in 6. musica: sed multae sunt aliae aduersitates

pecuniam vel det his, quos credit pauperes: sed comperio quod sint simulatores, retrahit manum. ergo Christianus potest esse martyr deficiente qui eum occidat, si ipse non solum est paratus, sed imperet actu executionem passionis mortis. Quarto. Actus formaliter imperatua passionis mortis pro Christo, est ita proprius habiti elicitio martyrij, quod non potest ab alio habitu elici. ergo habens ipsum est uere martyr. Consequenter nota: & antecedens patet, quia nulli alij habiti potest attribui. Quinto. Omnis actus, ex cuius frequentatione natus est generari habitus elicitio martyrij, est actus martyrij: sed actus sic imperatua est huiusmodi, ergo est actus martyrij. Probatur minor: quia aut ex istis uolitionibus imperatuis frequentatis insufficienter generatur habitus martyrij: aut ultra hoc requiritur actualis mors. Si primum, habetur intentio minor: si secundum, sequitur primo quod nunquam in aliquo uiatore esset habitus martyrij. Sequitur secundo, quod habitus martyrij non potest naturaliter generari ex pluribus uolitionibus, sed una tantum. Sequitur tertio, quod nullus habitus martyrij acquisitus inclinabit in actum martyrij. & patet sequela: quia talis non est capax amplius martyrij, cum iam sit mortuus.

¶ Ad huius rei euentum non oportet aliud iacere fundamentum, quam illud quod in litera positum est: sed illud, quam solidum sit ostendere. Tota si quidem res in hoc stat, quod martyrium est Christi testimonium factio, seu opere, quo ponitur uita pro Christo. Et ratio litera est, quia aliter non est perfecta ratio testimonij,

¶ Ad idem quoque arguit idem Martinus in q. 1. dicti tract. de martyrio, quing; medijs. Primo, quia alias sequeretur, quod duo omnino aequales in proposito grauiusimorum suppliciorum pro Christo, in hoc solum differentes quod furor tyranni lauit in uinum, & non in alium, sic in merito differunt, quod unus esset martyr, & alter non: consequens est falsum. ergo. Probatur falsitas consequentis. Quorumcumque actus interiores sunt eiusdem rationis, & intentionis, eorum merita sunt eiusdem rationis, & aequalia: sed actus interiores istorum sunt huiusmodi, ut supponimus, ergo uterque est martyr. Secundo, quia aliter sequeretur, quod per aliquid mere uolentiam, quod non est in potestate uirtuose operantis, aliquis de non martyre fieret martyr: consequens est falsum. ergo. Consequenter patet, quia per tolerantiam mortis uolentiam, quae non est in potestate martyris, de non martyre fieret martyr. Tertio. Dives est liberalis deficiente paupere cui det, si non solum est paratus, sed extrahit

4. distin. 49. q. 5. artic. 3. quaest. 1.

* Inter medium & finem incipit: Cogitis me o Paula. tomo 2. Greg. Hom. 31. euang. in hac.

Libr. 6. cap. 15. medio, tom. 1.

monij, quoniam durante vita semper aliquid restat operis apponendi ad testimonium, quia semper restat ponere vitam. Patet autem fundamentum hoc solidum esse, primo ex ipsa ratione perfecti, & testimonij opere. Constat siquidem testimonium operis, cui semper aliquid operis restat, non esse perfectum: sed

præter mortem, quas aliqui possunt sustinere pro fide Christi, scilicet carcerem, exilium, rapinam bonorum, ut patet ad Hebr. 10. Unde & sancti Marcelli Papæ martyrium celebratur, qui tamen fuit mortuus in carcere, ergo non est de martyrij necessitate, quod aliquis sustineat poenam mortis.

¶ 4 Præter. Martyrium est actus meritorius, ut * dictum est: sed actus meritorius non potest esse post mortem, ergo ante mortem: & ita mors non est de ratione martyrij.

SED CONTRA est, quod Maximus dicit in quodam sermone de martyre, quod vincit pro fide moriendo, qui vinceret sine fide vivendo.

RESPON. Dicendum, quod sicut * dictum est, martyr dicitur quali te-

fitæ consentiens in actu exteriori. Et de proprio illius actus, aliquis est, & dicitur aliter ab illo facto actualiter est & dicitur ab illo facto. Declaratur regula in vobis, quod enim homicidium consistit in facto, quod

fitis fidei Christiane, per quam nobis visibilia pro invisibilibus contemnda proponuntur, ut dicitur ad Hebr. 11. Ad martyrium ergo pertinet, ut homo testificetur fide se opere ostendens omnia præterita contemneret, ut ad futura, & invisibilia bona perveniat. Quod autem homini remanet via corporalis, nondum se opere collecta corporalia cuncta despiciere. Consequenter enim homines & confiteantur, & omnia bona possident cōtemnere, & etiam dolores corporis pati, ut vitam cōseruet. Unde & Saran contra Iob induit, Reulem pro pelle, & cuncta quæ homo habet, dabit pro anima sua, id est pro vita sua corporali. Et ideo ad perfectam rationem martyrii

proponat restituere aut proponat restituere in factum, quod scilicet dominus, qui factus est, quod factum est, nunquam aliquis est factus in digne restituere autem dicitur, sed tempore facti. Et per hoc illius propria utilitas impeditur, & notat in proprio suo actu. Et sicut est de reproprio, & ex imperio executionis, & de passione cruciantium multorum pendens, illam inferentiu efficaciter, dicitur, & non putat, mentalis, aut inchoante: & non putat, & absolute martyrii, nisi actualiter proponat propter imperfectionem actus, propter quod in quo consistit martyrium, ut patet etiam

Ad primum ergo dicitur primo oblatio licet, sed postus omnibus illis, postus præterquam deest passio mortis. Ad primum sicut quod tali actu habetur apud Deum, & testimonium contempnus vix pro Christo est haberi testimonium sufficienti, & ad summum est genere operis inter alia, & non facti est testimonium sufficienti, & ad summum: quia martyrium importat voluntatem seu antonomastice. Constat enim liquet sine passione mortis non est summum, & non est summum genus testimonij. Et quod testimonis fit excellentius, quoniam testimonium conincitur, quod post imperium & ante imperium. Multi enim post humilitatem imperii, & de Isaac patet: & proculdubio, quod non dum se vita in spe, quamvis iste homo non accidens: quia de natura talis actus testimonij.

Ad secundum dicitur, quod propositum testimonij mensuratur, in qua est actus martyrii, & in litera: Datur siquidem quinta mensura, & præcedens instans mortis. Actus testimonij inchoet, nisi tamen ad tempus testimonij mortis mensuram pertinet, & non est actus, quia non potest consistere in facto, & testimonij potentiam in secunda mensura, & la mortis &c. Respondetur quod hoc testimonij Nam postquam actus martyrii, & præcedente instans mortis, in corpore instanti immediate sequente illud testimonij, & tempus illud sit immediate testimonij, & testimonij immediati eodem quod implicat testimonij, & testimonij potentia. Ex eo namque, quod testimonij immediate temporali illi, Ex eo namque, quod testimonij sequitur quod mors non sit testimonij

Ad primum ergo dicitur primo oblatio licet, sed postus omnibus illis, postus præterquam deest passio mortis. Ad primum sicut quod tali actu habetur apud Deum, & testimonium contempnus vix pro Christo est haberi testimonium sufficienti, & ad summum est genere operis inter alia, & non facti est testimonium sufficienti, & ad summum: quia martyrium importat voluntatem seu antonomastice. Constat enim liquet sine passione mortis non est summum, & non est summum genus testimonij. Et quod testimonis fit excellentius, quoniam testimonium conincitur, quod post imperium & ante imperium. Multi enim post humilitatem imperii, & de Isaac patet: & proculdubio, quod non dum se vita in spe, quamvis iste homo non accidens: quia de natura talis actus testimonij.

Art. præced. & 2 ad 2. argum.

Ex art. 2. huius quæstio. elicitur.

Ex parte dilectionis, & ex parte testimonij patet. Ex parte siquidem testimonij, quia martyr dicitur testis antonomastice: & similiter martyrium dicitur testimonium per excellentiam, ergo martyrium est testimonium summum in genere, quod est ponere vitam. Et patet sequela: quia tam locutio quæcumque, quam preparata exhibitio ad mortem, quam etiam pati cruciatu, & dolores, sunt minora opera secundum suum genus, quam ponere vitam. Unde, ut in litera dicitur, multi cruciatu sustinent, ut mortem evadant, ut patet de his qui a iudicibus malefactorum torquentur. Ex parte verò dilectionis, martyrium est actus maxime charitatis, ergo est ponere vitam pro Deo. Antecedens est per se clarum, consequentia patet ex sententia Domini, Maiorem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat. Non dixit ut animam suam, hoc est, vitam ponere imperet, sed ponat ponere siquidem vitam distat ab actu imperatio ponendi, sicut executio ab imperio. Et licet hæc sufficiant, soliditas tamen conclusionis ostenditur etiam ex eo, quod omnes vere martyres Christi sunt salvi, sed non omnes imperatores executione subire mortem sunt salvi, quia ante mortem possent quis peccare mortaliter, tum quia possent propter tormenta desistere a confessione fidei, ut patet de facto multis hoc accidisse videtur: tum quia possent post diu in saepe vivere, & varijs peccatis implicari: & sic verum esset quod multi Christi martyres perfecti sunt. Ecclesia Christi horret audire. Sequeretur etiam quod vnus & idem possent esse centies vere & perfecte martyr, quod alienum est a communi Theologia. Sequeretur etiam quod Ioan. Evangelista esset martyr, quod iste homo negat. Et patet sequela, quia in ferventis olei dolium missus, habuit actum imperatum executionis mortis, cum servens olei dolium mortis sit proculdubio illatum. Et si quis bene perspiciat, ista nova adinvenio sibi ipsi dissonat: quoniam vniuersaliter verum videmus, quod ideo propositu, vel imperium aliquis actus exterioris requiritur ad virtutem, aut salutem, quia perfectio consistit in illo actu exteriori. Ideo enim requiritur ad salutem propositu baptismi, quia perfectio salutis consistit in exteriori baptismo. Ideo ad virtutem iustitie requiritur propositu restituendi, quia perfectio iustitie habentis alienum consistit in exteriori restitutione. Ideo in peccatore requiritur ad penitentiam propositu confessionis, quia perfectio consistit in exteriori confessione, & receptione clauis. Ideo in medico requiritur imperium medicinæ, & in agro non sufficit imperium executionis, sed oportet aquiliter suscipere medicinam, quia perfectio consistit in actu exteriori, & sic de alijs. Et propterea consequens est, quod ideo imperium executionis ponendi vita requiritur ad martyrium, quia perfectio martyrij consistit in actuali positione vite. Dicere ergo quod ad martyrium requiritur actus imperatum ponendi vitam, & quod martyrij perfectio non consistit in ponere vitam, est dissonare a veritate, & seipso. Ex dicto igitur solidum fundamento videlicet, Martyrium consistit in testimonio summi facti exterioris, hoc est, ponere vitam pro Deo, ad opposita respondendum est. Sed debet scire prius regulam bonitatis, quæ mali-

aderte, quod quia in instanti mortis homo simul moritur, & moriturus est. Ideo quatenus de martyre in illo mortis instanti verificatur quod moritur, ita verificatur quod meretur, supposito, ut de facto est, quod mori martyris sit in eternum. Nam pro quacumque mensura durationis verificatur, quod martyr moritur pro eadem, patet manifeste, quod aliquis mortem suam finit propter Christum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa auctoritates, & si quae similes inveniuntur, loquuntur de martyrio per quandam similitudinem.

AD SECUNDUM dicendum, quod in muliere, quae integritatem carnis perdit, vel ad perdendam eam damnatur occasione fidei Christianae, non est apud homines manifestum, utrum hoc mulier

patiat propter amorem fidei Christianae, vel magis pro contemptu castitatis; & ideo apud homines non redditur per hoc testimonium sufficiens. Unde hoc non proprie habet rationem martyrii. Sed apud Deum qui corda scrutatur, potest hoc ad praemium deputari, sicut Lucia dixit.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut supra dictum est, Fortitudo principaliter consistit circa actum martyrii, quod est ridiculum. Maiorem, inquit, Christus Iesus, charitatem nemo habet &c. & non dixit, Maius martyrium nemo habet, docens, quod charitas mediante inuisa fortitudine, est habitus quo quis ponit animam pro Deo amico, quod est esse martyrem. Nec oportet ponere aliquem habitum acquisitum inclinatum ad martyrium, quoniam habitus inuisi exiguntur, & sufficient.

In responsione ad secundum, dubium occurrit ex Martino, ubi supra quaestio. 4. dicitur, quod ista responsio relinquit multa dubia. primum, an carnis integritas sit pretiosior vita, quod tamen prebebat argumentum, cui hic respondetur: secundum, quid est testimonium sufficiens, & cuius: tertium apud quem: & quartum, an mulier patiens corruptionem propter Christum sit vere martyr apud Deum.

Ad hoc dicitur breviter, quod falsum est quod argumentum pereret, an per le integritas carnis sit pretiosior vita. Sed argumentum, hoc supposito, arguit, quod pati violationem integritatis, est martyrium, ut patet in litera: & ideo si dicta quaestio non determinatur in hac responsione, nihil obstat: quia auctor respondet non curando de tali suppositione, ita quod cum potuisset respondere dupliciter, scilicet ad suppositionem, & argumentum, dimissa suppositione respondit argumento, quod non esse reprehensibile patet: & argumentum quidem dicit, quod non constat apud homines utrum talis mulier patitur in contemptum fidei, vel in contemptum castitatis. Videatur namque quod tam Agnes, quam Lucia, licet occasione Christianitatis, tamen in castitatis contemptum principaliter forte poena haec data esset. Vtraque namque castitatem praetulerat, ut patet in gestis virginum. Ad suppositionem autem dicitur, quod perdere carnis integritatem contingit dupliciter, scilicet voluntarie, & inuito, & quod integritas voluntaria pretiosior est vita, quoniam includit moralem bonitatem: integritas autem quae potest periri inuito, non est pretiosior vita. Possit aliter dici, quod integritas carnis secundum se non est pretiosior vita: sed integritas carnis ut custos virtutis, est pretiosior vita. Commisio namque carnalis via est multum potentissima ad luxuriam, saltem venialem, inducendam, quam integritas carnis obstruit. Et quia hoc officium habet carnis integritas ex natura sua, & ut in pluribus peccatum aliquod, saltem veniale, interuenit in hoc, quod est pati commissionem viri: ideo si mulier damnata ad alterum duorum, scilicet ad patientiam commissionis, vel ad patientiam mortis, dicat se paratam potius ad patientiam mortem, recte eligit: quoniam eligendum est potius pati mortem, quam inferatur, quae ad nullum malum morale dicit, quam pati commissionem, quae potentissima est ad inducendum ad peccatum, immo quae ut in pluribus inducit peccatum in patiente.

Et confirmatur, quia tentatio carnalis inuisita, quae scilicet caro concupiscit aduersus spiritum, nunquam est eligibilis, quoniam nonnullum peccatum est, ut Augustinus dicit. Eligendo autem patientiam commissionis, eligitur, secundario tamen, tentatio carnalis inuisita: quoniam naturaliter nata est in tali commissione inueniri. Et propterea mulieres laudabiliter continent vitam pro seruanda integritate carnis, ut castitatis custode. Et quia, ut dictum est, hoc habet integritas carnis non in hac, vel in illa, sed communiter, ideo suppositionem illam quasi veram auctor pertransit in insinuationem praemissa in argumento, quod de integritate carnis in ordine ad castitatem est sermo, cum dicit, Et ita videtur quod corporalis integritas castitatis praefertur vite corporali. Ly enim castitatis, innuit quod de corporali integritate, ut castitatis signaculo loquitur. Ad reliqua dubia dicitur, quod etiam ista responsio relinquit sub dubio

bio

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa auctoritates, & si quae similes inveniuntur, loquuntur de martyrio per quandam similitudinem.

AD SECUNDUM dicendum, quod in muliere, quae integritatem carnis perdit, vel ad perdendam eam damnatur occasione fidei Christianae, non est apud homines manifestum, utrum hoc mulier

patiat propter amorem fidei Christianae, vel magis pro contemptu castitatis; & ideo apud homines non redditur per hoc testimonium sufficiens. Unde hoc non proprie habet rationem martyrii. Sed apud Deum qui corda scrutatur, potest hoc ad praemium deputari, sicut Lucia dixit.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut supra dictum est, Fortitudo principaliter consistit circa actum martyrii, quod est ridiculum. Maiorem, inquit, Christus Iesus, charitatem nemo habet &c. & non dixit, Maius martyrium nemo habet, docens, quod charitas mediante inuisa fortitudine, est habitus quo quis ponit animam pro Deo amico, quod est esse martyrem. Nec oportet ponere aliquem habitum acquisitum inclinatum ad martyrium, quoniam habitus inuisi exiguntur, & sufficient.

In responsione ad secundum, dubium occurrit ex Martino, ubi supra quaestio. 4. dicitur, quod ista responsio relinquit multa dubia. primum, an carnis integritas sit pretiosior vita, quod tamen prebebat argumentum, cui hic respondetur: secundum, quid est testimonium sufficiens, & cuius: tertium apud quem: & quartum, an mulier patiens corruptionem propter Christum sit vere martyr apud Deum.

Ad hoc dicitur breviter, quod falsum est quod argumentum pereret, an per le integritas carnis sit pretiosior vita. Sed argumentum, hoc supposito, arguit, quod pati violationem integritatis, est martyrium, ut patet in litera: & ideo si dicta quaestio non determinatur in hac responsione, nihil obstat: quia auctor respondet non curando de tali suppositione, ita quod cum potuisset respondere dupliciter, scilicet ad suppositionem, & argumentum, dimissa suppositione respondit argumento, quod non esse reprehensibile patet: & argumentum quidem dicit, quod non constat apud homines utrum talis mulier patitur in contemptum fidei, vel in contemptum castitatis. Videatur namque quod tam Agnes, quam Lucia, licet occasione Christianitatis, tamen in castitatis contemptum principaliter forte poena haec data esset. Vtraque namque castitatem praetulerat, ut patet in gestis virginum. Ad suppositionem autem dicitur, quod perdere carnis integritatem contingit dupliciter, scilicet voluntarie, & inuito, & quod integritas voluntaria pretiosior est vita, quoniam includit moralem bonitatem: integritas autem quae potest periri inuito, non est pretiosior vita. Possit aliter dici, quod integritas carnis secundum se non est pretiosior vita: sed integritas carnis ut custos virtutis, est pretiosior vita. Commisio namque carnalis via est multum potentissima ad luxuriam, saltem venialem, inducendam, quam integritas carnis obstruit. Et quia hoc officium habet carnis integritas ex natura sua, & ut in pluribus peccatum aliquod, saltem veniale, interuenit in hoc, quod est pati commissionem viri: ideo si mulier damnata ad alterum duorum, scilicet ad patientiam commissionis, vel ad patientiam mortis, dicat se paratam potius ad patientiam mortem, recte eligit: quoniam eligendum est potius pati mortem, quam inferatur, quae ad nullum malum morale dicit, quam pati commissionem, quae potentissima est ad inducendum ad peccatum, immo quae ut in pluribus inducit peccatum in patiente.

Et confirmatur, quia tentatio carnalis inuisita, quae scilicet caro concupiscit aduersus spiritum, nunquam est eligibilis, quoniam nonnullum peccatum est, ut Augustinus dicit. Eligendo autem patientiam commissionis, eligitur, secundario tamen, tentatio carnalis inuisita: quoniam naturaliter nata est in tali commissione inueniri. Et propterea mulieres laudabiliter continent vitam pro seruanda integritate carnis, ut castitatis custode. Et quia, ut dictum est, hoc habet integritas carnis non in hac, vel in illa, sed communiter, ideo suppositionem illam quasi veram auctor pertransit in insinuationem praemissa in argumento, quod de integritate carnis in ordine ad castitatem est sermo, cum dicit, Et ita videtur quod corporalis integritas castitatis praefertur vite corporali. Ly enim castitatis, innuit quod de corporali integritate, ut castitatis signaculo loquitur. Ad reliqua dubia dicitur, quod etiam ista responsio relinquit sub dubio

q. praeced. art. 4. & 5.

bio, an Deus sit trinus & unus, & an sol sit maior tota terra, & infinita alia, non potest tamen propterea reprehendi: quia dubia ista sunt impertinentia ad responsum. Omnia tamen illa tria in hoc articulo solvantur. Nam secundum in corpore articuli ubi dicitur, quod oportet quod sit testimonium summum, hoc est, in opere mortis,

& quod sit fidei christi testimonium. Tertium in hac responsione, ubi dicitur, Apud homines, est proprie martyrium. Quartum in eadem responsione, ubi dicitur, Non quod proprie habet rationem martyrii. Si enim non proprie habet rationem martyrii, nec apud Deum, nec apud homines, est proprie martyrium.

In responsione ad tertium adverte, quod Martinus dicit in eadem q. 4. quod quodammodo dicitur, quod est proprie martyrium: & subdit, Hanc conclusionem videtur contradicere Thomas in responsione ad tertium 4. artic. de martyrio. Mirum est de ista interpretatione huius responsionis. Nam cum dixit author, Nisi forte secundum quod ex his sequitur mors: ex dictis in corpore articuli, & ex subiunctis in responsione ad quartum intelligi voluit: ex his namque constat quod ad martyrium exigitur iure voluntarie mortem. Et propterea qui patitur carcerem voluntarie, & non mortem inde sequentem, non est martyr: & si carcer est de sua natura mortalis, a principio voluntarie carcerem talem volens, martyrii actum incipit.

In responsione ad quartum eiusdem 4. articuli dubium occurrit ex Martino in eadem q. 4. Si huiusmodi tolerantia afflictionum est apud te actus martyrii meritorius, aut est pro instanti terminante continuationem earum ad mortem: & hoc non, quia tale instantis est instantis mortis: aut est in instanti, aut tempore precedente: & hoc non, tum primo, quia tunc non est tolerantia mortis: tum secundo, quia possibile est per diuinam potentiam ne mors sequatur, ergo actus qui fuit martyrium, poterit nunquam fuisse martyrium: tum tertio, quia si de facto impediretur, sicut in multis martyribus impedita est mortis sequela, oritur questio, An talis esset martyr, aut non. si non, ergo ad martyrium non sufficit tolerare afflictiones naturaliter continuandas. si sic, ergo sine actuali tolerantia mortis potest esse martyrium.

Ad hoc breuiter soluendo supradicta dicitur, in huiusmodi tribulationibus continuatis usque ad mortem, ipsum voluntarie propter Deum sustinere usque ad mortem, est actus martyrii meritorius, & mensuratur hic actus tempore immediate precedente instanti mortis, ut mensura successiva, & instanti mortis, quatenus tunc martyr moritur ut termino successiva mensura: & hoc sub alijs verbis dicitur, quod sicut mensuratum est sustinere continuatum ad mortem, ita mensura est tempus terminatum ad instanti mortis. Ita quod sustinere, ut continuatur morti, est martyrium: & tempus, ut terminatum ad instanti mortis, est mensura martyrii, & in hoc fige pedem. Vnde patet responsio ad primum, quia scilicet diuisio est insufficientis: quia datur hoc aliud membrum, quod dictum est. Et si contra hoc asserantur tres objectiones allatae contra tempus mortem praecedens, responderetur, & ad primam negatur assumptum: quia in tempore immediate precedente instanti est tolerantia mortis, ut in illa indefectibili omnino a morte: & in ipso instanti est tolerantia mortis, ut in termino, in quo non inueniunt mereri ut in termino.

Ad secundum dicitur, quod non est compositibile per quamcumque potentiam tribulationes esse continuas usque ad mortem, & tribulationes esse sine mortis termino, quoniam implicat contradictoria, ut patet.

Ad tertium dicitur primo, quod author non dicit, quod sustinere tribulationes continuandas naturaliter ad mortem est martyrium: sed dicit, quod sustinere tribulationes continuandas ad mortem, est martyrium. & propterea argumentum quod de continuandis, & non continuatis loquitur, non est contra litteram, contra quam iste arguit. Dicitur nihilominus secundo ad propositum casum, quod dupliciter contingit impediri mortales passiones a morte. Vno modo, per viam impedimenti simpliciter, ut accidit beato Joanni Evangelista, cum ante portam La-

tinam missus est in seculum olei dolentem, ta mors totaliter, ne scilicet tunc, vel in illo oleo seculum moreretur. Et cum illud statur, dicitur, quod illud non est ipso beato Ioan. patet. Alio modo, per

bus patitur pro fide Christi, cum vivat: & in quo statu actus martyrii meritorius est, & etiam ipso eodem tempore, quod huiusmodi afflictiones patitur.

ARTICVLVS V.

Utrum sola fides sit causa martyrii.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur, quod sola fides sit causa martyrii. Dicit enim 1. Petri 4. Nemo autem vultum patiatur quasi homicida, aut fur, aut aliquid huiusmodi. Si autem ut Christianus, non crubescat, sed glorificet autem Deum in illo no-

ab ipsemet qui illud apposuerat, Dicitur enim quod ore legem mortis non redderent. Et propterea multum ex hoc dicitur inueniens, sed tempore fiat solitum illud habere martyrium requiritur actualis passio mortis.

Super Questione 124

In articulo quinto eiusdem c. 124. dicitur, quod si quis in fidei causa fuerit occisus, non est martyr, nisi fuerit in fidei causa occisus. Quod dicitur, quod si quis in fidei causa fuerit occisus, non est martyr, nisi fuerit in fidei causa occisus. Quod dicitur, quod si quis in fidei causa fuerit occisus, non est martyr, nisi fuerit in fidei causa occisus.

Ad hoc dicitur, quod martyrium dicitur, quod est actus voluntarie sustinere continuatum ad mortem, ut terminatum ad instanti mortis, & tale testimonium, scilicet per quod apparet quoniam testimonium, quod est actus voluntarie sustinere continuatum ad mortem, ut terminatum ad instanti mortis, & tale testimonium, scilicet per quod apparet quoniam testimonium, quod est actus voluntarie sustinere continuatum ad mortem, ut terminatum ad instanti mortis.

In eodem 5. artic. circa illud, Omnia enim sunt in dicto tractu, quod si, potestesse dicitur, non pro quolibet virtutum opere potest esse probat hoc tripliciter. Primo, quia quodammodo tam parum necessitas & utilitas, quod est testimonium recte rationis pro eis se expectantibus dicitur, quod sunt intermedium. 3. Et hic, cap. de violento, dicitur, quod si quis in fidei causa fuerit occisus, non est martyr, nisi fuerit in fidei causa occisus. Nihil, vel modico bono, prae est. Secundo, quod eutrapelia, vel affabilitas, famulatio propter cordis, & liberalitatis, nemo libenter propter timorem mortis: sed aliter modo, ergo. Maior patet, & minor propter timorem mortis, & minor propter timorem mortis, & minor propter timorem mortis, & minor propter timorem mortis.